

15-16 Haziran Üzerine Anımsatmalar

DİSK'i sendikal ve toplumsal yaşamdan silmek için 11 Haziran 1970'te çıkarılan "274 Sayılı Kanun'un bazı maddelerinin değiştirilmesini öngören kanun" ile sendika seçme özgürlüğü kısıtlanıyor ve yeni yasaya göre de DİSK'in kapatılması öngörülmüyordu. Kanun ile ilgili olarak dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ve Başbakanı Süleyman Demirel ile yaptıkları görüşmelerden sonuç alamayan DİSK yöneticileri 14 Haziran Pazar günü yaptıkları toplantıda direniş kararı aldı.

Direnişe sadece DİSK üyesi işçiler değil Türk-İş üyesi işçiler ve sendikasız işçiler de katıldı. 15 ve 16 Haziran'da İstanbul'un dört bir yanında çıkarılan yeni yasaya isyan eden işçiler direnişe geçtiler. Devrimci öğrenciler de bu tarihi direnişte işçilerle birlikte mücadele ettiler.

15 Haziran günü başlayan işçi yürüyüş ve direnişlerinde bazı kaynaklardan edinilen bilgilere ve "DİSK'in açıklamasına göre ilk gün eylemlerine, '115 işyeri'nden '75 bin' işçi katılmıştı. 15 Haziran sabahı İstanbul, İzmit ve Gebze'de 100 bine yakın işçi 113 işyerinde birden iş bırakarak tarihi direnişini başlatmıştır. İlk olarak Kartal-Gebze bölgesindeki sanayi işçileri Ankara asfaltı üzerinde yürüyüşe geçerek tren ve karayollarını kesmişler, faaliyete devam eden fabrikaları işgal ederek işçi kardeşlerini direnişe katmışlardır. Ankara Asfaltı üzerindeki fabrikalardan başka Topkapı bölgesinde, sur dışında, Haliç çevresinde, Eyüp'te, Kağıthane'de, Levent'te de aynı anda direniş başlatmış, yüzbinler, "Savaş başladı", "İşçiyiz, haklıyız, güçlüyüz", "Tüm gericiiler, faşizm kahrolsun", "Patronsuz Türkiye" sloganlarıyla caddeleri, meydanları, sokakları işgal etmişlerdir. 100 bine yakın işçinin iş bıraktığı fabrikalar arasında, büyük sermayenin kaleleri olan Türk Demir Döküm, Sungurlar, Otosan, Rabak, Philips, Profilo, Arçelik, AEG, Singer, Simko, Auer, Mercedes, Magirus, Elfa, Erka, Uzel, Grundig, ECA,

Vinylex, Aygaz, Türk Kablo, Eternit, Haymak işyerleri de vardır.

Hükümetin tutumunun devamı karşısında işçiler direnişlerini 16 Haziran günü de sürdürmüşlerdir. 16 Haziran Salı sabahı Anadolu yakasında Kadıköy ve Üsküdar'a doğru yürüyüşe geçen işçilerin yolu polis ve asker barikatı tarafından kesildi. İşçilerle güvenlik güçleri arasında ilk büyük çatışma burada çıktı: İşçiler ellerindeki sopa ve çubuklarla polislere karşı saldırıya geçti ve onları geri çekilmeye zorladı; bu kez askerler süngü takarak işçilerin üstüne yürüdü, ancak yürüyüş kollarını durdurmaya yetmedi. Aynı saatlerde Avrupa yakasında Topkapı ve Alibeyköy'den Eminönü-Unkapanı yönünde on binlerce işçi yürüyüşe başlamıştı. Taksim'de buluşmak üzere şehrin dört bir yanından dalgalar halinde şehrin merkezine akan işçi kabilelerinin, Haliç'teki köprüler güpegündüz açılmak ve araba vapur seferleri iptal edilmek suretiyle, önleri kesilmiştir. Ayrıca askeri birlikler seferber edilerek merkezi yerlerde, özellikle Vilayet önünde işçilere karşı tanklar ve zırhlı arabalarla barikatlar kurulmuştur. Levent'te ve Kadıköy'de engelleme daha da ileri götürülerek polisler ve askerler tarafından işçilere ateş açılmış, bu çatışmalar sonunda Türkiye işçi sınıfı üç şehit daha vermiştir: Abduraman Bozkurt, Yaşar Yıldırım ve Mustafa Baylan...

15-16 Haziran'dan sonra sendikacılar, işçiler ve öğrenciler tutuklanarak 28 Haziran'dan itibaren Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanmaya başladı. 260 sanıklı davada Eylül ayında tutuklu sanık kalmamıştı. Dava daha sonra çıkan genel af ile düştü.

Dava düşer ancak 12 Mart'tan sonraki darbeye, 12 Eylül 1980'de açılan DİSK Davası'nda tekrar gündeme gelir. DİSK yöneticileri, 15-16 Haziran direnişinde "ihtilâl provası" yapmak suçuyla yeniden yargılanırlar...

